

Hantering av oro för ungdomar vid anonym kontakt

Syfte

Denna rutin stödjer kuratorer på ungdomsmottagningar i hur man kan agera vid anonym kontakt med ungdomar där det finns oro för den unges mående eller situation.

Syftet är att ge stöd, tydliggöra ansvar samt skapa trygghet i hur kurator kan agera inom ramen för anonym kontakt.

Bakgrund

Ungdomar kan vända sig till ungdomsmottagningen anonymt. Det kan vara en viktig förutsättning för att de ska våga söka hjälp i känsliga frågor som rör deras psykiska mående, sociala situation eller livsomständigheter.

Det kan innebära att kuratorer inte alltid vet vem ungdomen är – något som ibland begränsar möjligheterna att agera.

Enligt 18 kap SoL (2025:400) ska alla barn som riskerar att fara illa få det skydd och stöd de behöver. För yrkesverksamma finns en skyldighet enligt 19 kap. 1 § SoL att genast kontakta socialtjänsten vid misstanke om att ett barn far illa – det krävs inte säkerhet, men det krävs en faktisk misstanke och att det finns någon information att agera på.

Var transparent med ungdomarna med förutsättningarna

Inled samtalet med att tydliggöra ramarna om kontakten:

- Berätta att kurator endast har tillgång till den information som ungdomen delar
- Berätta att anonymiteten kan påverka möjligheten att agera
- Berätta att kontakten inte sparas

När du känner oro – men inte vet vem ungdomen är

Vad du kan göra i samtalet:

- **Utforska varsamt**
Ställ öppna frågor för att förstå hur ungdomen har det. Försök skapa förtroende utan att pressa.
- **Uppmuntra till att dela mer**
Försök ta reda på ålder, bostadsort, skola eller andra ledtrådar som kan hjälpa till att bedöma allvaret.
- **Samtal med unga under 18 år**
Berätta att du som kurator har en skyldighet att agera om du tror att någon under 18 år inte har det bra – och att du därför ställer vissa frågor.

Det förekommer att ungdomar inte lämnar någon identifierande information ändå.

Kurator kan då arbeta med:

- motivationshöjande samtal
- att utforska ambivalens kring att söka vidare hjälp

Samtidigt bör kurator vara uppmärksam på att:

- inte upprätthålla långvariga kontakter som ersätter annan hjälp
- uppmuntra till vidare kontakt utanför anonymiteten

Oro för unga under 18 år

Om du får tillräckligt med information i samtal med unga under 18 år ska du kontakta socialtjänsten i relevant kommun och beskriva situationen, inklusive det du känner oro för och de uppgifter du har. Var även tydlig med de uppgifter du inte har eller om du är osäker på om de stämmer.

Om du inte har tillräckligt med uppgifter eller är osäker går det alltid bra att rådgöra med socialtjänsten om hur situationen kan hanteras. Du behöver inte lämna några identitetsuppgifter vid rådgivning.

Det förekommer att ungdomar inte lämnar några uppgifter alls – ingen ålder, plats, skola eller annan information som gör det möjligt att bedöma situationen eller gå vidare.

I sådana fall gäller följande:

- Det är okej att inte kunna agera vidare. Det betyder inte att du har misslyckats – du har gjort vad du kunnat inom ramen för det möjliga.
- Fortsätt erbjuda stöd i samtalet och uppmuntra ungdomen att berätta mer eller att själv söka hjälp – det kan göra skillnad på sikt.
- Du kan inte göra en orosanmälan utan att det finns något konkret som socialtjänsten kan agera på.

Vid kontakt med suicidala ungdomar

Följ er lokala suicidhanteringsplan. Du kan också läsa mer på Metod- och kunskapsbanken.

När ungdomen uttrycker suicidtankar:

- Fråga direkt: "Har du tankar på att ta ditt liv?" "Har du funderat på hur?" Det visar att du bryr dig.
- Förklara syftet: Att du frågar för att du vill hjälpa, och att det finns hjälp att få – men att det kan vara svårt om ingen vet vem ungdomen är.

Vid akut fara:

Om du misstänker att ungdomen är i direkt fara:

- Försök få reda på var hen befinner sig.
- Ring 112 om situationen bedöms som akut.
- Lämna all information du har, även om den är begränsad.

Det förekommer att ungdomar inte lämnar några uppgifter alls – ingen ålder, plats, skola eller annan information som gör det möjligt att bedöma situationen eller gå vidare.

I sådana fall gäller följande:

- Det är okej att inte kunna agera vidare. Det betyder inte att du har misslyckats – du har gjort vad du kunnat inom ramen för det möjliga.
- Fortsätt erbjuda stöd i samtalet och uppmuntra ungdomen att berätta mer eller att själv söka hjälp – det kan göra skillnad på sikt.
- Var uppmärksam på om samtalet inte längre verkar vara hjälpsamt eller inte bidrar till att föra situationen framåt

Att avsluta samtal

Kurator behöver aktivt kunna avsluta samtal när det inte längre är hjälpsamt.

Det kan gälla när:

- Samtalet fastnar i upprepning eller ältande
- Ungdomen inte är mottaglig för stöd
- Samtalet riskerar att bli destruktivt

Kurator kan då:

- Sammanfatta samtalet
- Hänvisa till relevanta andra stödinsatser
- Uppmuntra till återkontakt vid senare tillfälle

Ta hjälp

Arbete med anonym kontakt och oro för suicid eller utsatthet kan kännas svårt. Glöm inte att ta hjälp av varandra.

- Informera kollegor om pågående situationer enligt lokal rutin
- Ta stöd i bedömning och avvägningar
- Vid behov be en kollega vara tillgänglig parallellt under samtalet

Vid osäkerhet är det alltid bättre att rådgöra med en kollega eller annan profession än att fatta beslut ensam.

Avslutande råd

- Det är bättre att fråga än att låta bli.
- Det är bättre att rådgöra än att bära allt själv.
- Det är bättre att visa att du bryr dig – även om du inte kan agera.